

Joanna Podgórska-Czopek, Sylwester Czopek

Białobrzegi, woj. rzeszowskie. Stanowisko 5

Informator Archeologiczny : badania 18, 65-66

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BACZYN, gm. Liazki
woj. krakowskie

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadzili mgr Janina Krauss i dr Adam Krauss. Finansowało Muzeum Archeologiczne - Konserwator Zabytków Archeologicznych w Krakowie. Dwunasty sezon badań. Cmentarzysko kultury łużyckiej z okresu halsztackiego.

Kontynuowano badania na cmentarzysku, które znajduje się na południowym sklonie wzniesienia opadającego ku rzece Sance, na polach objętych uprawą.

Ogółem odkryto 7 płaskich grobów o mieszanym obrządku grzebalnym /nr 386-382/, spośród których wyróżniono 2 szkieletowe, 3 ciałopalne popielnicowe i 2 ciałopalne jamowe.

Groby szkieletowe, spośród których jeden był uszkodzony rabunktem, znajdowały się na poziomie 80 i 100 cm. Oba posiadały częściowo obwarowania, a jeden dość zwartą kamienną nakrywą. Zmarli, usytuowani na osi S-N oraz SW-NE, leżeli w pozycji wyprostowanej, na wznak, głowami na południe. W jednym przypadku zachował się układ rąk: prawej zgiętej w łokciu i skierowanej ku twarzy, a lewej ułożonej pod kątem prostym. Do wyposażenia nieuszkodzonego grobu należały 4 brązowe kółka, znajdujące się przy głowie zmarłego.

Groby ciałopalne popielnicowe, zawierające urny z przepalonymi kośćmi, znajdowały się na głębokości 40, 70 i 80 cm. Były one pozbawione nakryw i obwarowań, z wyjątkiem jednego, którego obstawę stanowił pojedynczy kamień. Do wyposażenia ich należał czerpak lub kółka brązowe.

Groby ciałopalne jamowe, nie posiadające również kamiennego obudowy, sięgały głębokości 30 i 50 cm. Jeden z nich wyróżniał się owalną jamą, wydłużoną na osi S-N, w której północnej części znajdowało się koliste skupisko przepalonych kości z brązowym kółkiem i szpilą, a w południowej - ułamki czerpaka.

Materiały zostały złożone w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Przewiduje się kontynuację badań.

BARTLEWO, gm. Lisewo
woj. toruńskie
Stanowisko 21

patrz
neolit

BIAŁOBRZEGI
woj. rzeszowskie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
w Rzeszowie

Badania prowadził mgr Sylwester Czopek. Finansowało Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. Trzeci sezon badań. Osada grupy tarnobrzesckiej kultury łużyckiej z okresu halsztackiego i lateńskiego. Ślady osadnictwa mezolitycznego oraz kultury pomorskiej.

Eksploatację poddano ok. 134,5 m² w części A stanowiska /kontynuacja części już przebadanej w kierunku południowym/. Odkryto i wyeksplorowano dalszych 13 obiektów, w tym 8 śladów po słupach /4 z nich można łączyć w jeden budynek słupowy o wymiarach 2,4 x 2,7 m/. Pozostałe obiekty to jamy o nieokreślonym bliżej charakterze /typu odpadkowego?/. Stratygrafia tej części stanowiska jest następująca:

1. Warstwa humusowa /do 0,25 m/.
2. Warstwa kulturowa o jednolitym charakterze /miąższość do 0,5 m, w wyższych partiach stanowiska warstwa ta nie występuje/.
3. Piasek calcowy, w który wkopane są obiekty.

Różnicą w stosunku do ubiegłych sezonów jest wystąpienie bogatej warstwy kulturowej ze znaczną ilością ceramiki i kości zwierzęcych. Ceramika jest jednolita - przewaga naczyń typu "garnek z dziurkami pod krawędzią" - reprezentująca III fazę rozwoju grupy tarnobrzesckiej /kultury łużyckiej/. Na uwagę zasługują fragmenty 2 figurek ptaszeków glinianych /egzemplarze puste wewnątrz/ oraz skrzęty brązowe, w tym 1 ślimacznicowaty.

W badaniach tegorocznych uzyskano także ceramikę, którą można wiązać z kulturą pomorską oraz materiał krzemienisty z okresu mesolitu.

Materiały i dokumentację z badań złożono w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie.

Badania będą kontynuowane.

BIAŁOBRZEGI
woj. rzeszowskie
Stanowisko 5

Muzeum Okręgowe
w Rzeszowie

Badania prowadzili mgr mgr Joanna Podgórska-Czopek i Sylwester Czopek. Finansowało Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. Pierwszy sezon badań. Osada grupy tarnobrzesckiej /kultury łużyckiej/ z okresu halsztackiego, osada wczesnośredniowieczna, ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych.

Stanowisko położone jest na wysokiej, piaszczystej wydźwie, ok. 1,3 km na wschód od stanowiska I i ok. 800 m na północ od obecnego koryta Wisłoka /pierwotnie rzeka ta płynęła znacznie bliżej stanowiska/. Zostało ono odkryte w czasie badań powierzchniowych AZP w 1982 roku. Już wtedy było znacznie zniszczone przez wytężanie piasku. Podjęte badania miały charakter ratowniczy.

Eksploatacji, poddano 117 m² powierzchni stanowiska w części najbardziej narażonej na zniszczenie. W wyższych partiach stanowiska pod warstwą humusu wystąpił całek, natomiast na stoku poniżej uchwytna była warstwa kukuruśowa o różnej miąższości /do 1 m/, mająca najprawdopodobniej charakter spływowy. Zdecydowana większość materiału zabytkowego /ceramika, przedmioty/ należy do grupy tarnobrzeskiej /kultury lużyckiej/ z III fazy jej chronologicznego rozwoju /garnki z dziurkami pod krawędzią, guzki z listwami plastycznymi/. Z nią także należy wiązać 8 odkrytych obiektów o niejasnym charakterze.

W warstwie kulturowej /razem z materiałem "lużyckim"/ znaleziono ceramikę pocharów lejkowatych /charakterystycznie zdobione części brzegowe/ oraz materiał krzemienisty, także tej kultury. Natomiast z powierzchni stanowiska zebrano ceramikę wczesnośredniowieczną z XII-XIII wieku.

Dokumentację i materiały z badań złożono w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie.

Planuje się kontynuację badań.

HLAŁOGARD
woj. kozaliński
Stanowisko 17

patrz
okres wpływów rzymskich

BORZENKOWO, gm. Ostelsko
woj. bydgoskie
Stanowisko I

Muzeum Okręgowe
w Bydgoszczy

Badania prowadził mgr Jerzy Zegarliński, Finansowało Muzeum Okręgowe i BBIDZ w Bydgoszczy. Czwartą sezon badań, Osada i cmentarzysko kultury lużyckiej z IV okresu epoki brązu - okresu halstackiego.

Badania miały charakter sondażowo-ratowniczy, a ich celem było rozpoznanie zasięgu, charakteru i chronologii warstwy kulturowej zachowanej na niewielkim odcinku osady i w niewielkim stopniu zbadanej - już w sezonie ubiegłym. Złożono ogółem 3 wykopów /nr XXV-XXIX/, w linii północ-południe, o łącznej powierzchni 30,5 m². Odkryta warstwa kulturowa oraz ślady konstrukcji drewnianych znajdowały się 25-35cm pod warstwą orną, bogatą w artefakty ceramiczne i krzemienne oraz kości zwierzęce. Zachowały się więc tylko ich elementy spagowe, zalegające jeszcze 5-20 cm poniżej, w żółtym piasku /całek/. Zasadniczą część warstwy stanowi jej ok. 33 m odcinek nawiązany czarną próchnicą i spalenią. Ku południowi przechodzi on w warstwę brunatnej i brązowej próchnicy, nieco się wypylając. Pierwsze ślady po konstrukcjach drewnianych wystąpiły na północnych krańcach czarnej warstwy, jeszcze w jej obrębie. Stanowiły je ślady po trzębie spalonej chaty /?/. Drugi tego typu ślad, słabiej zachowany, uchwyciono ok. 4,5 m na północ, już poza jej obrębem. Między nimi znajdowały się najbardziej interesujące i najliczniejsze próchniczne ślady konstrukcji. Stanowiły je, ułożone na calcu w kierunkach N-S i W-E, dranice i belki. Zarówno niewielki zasięg wykopów, jak i tylko śladowe zachowanie się tych konstrukcji i to tylko w swoich najniższych partiach, nie pozwalają na zdecydowane i precyzyjne określenie ich funkcji i relacji względem siebie i pozostałej części osady. Najprawdopodobniejsza wydaje się być interpretacja określająca warstwę czarnej próchnicy jako warstwę niwelacyjną po spalonych konstrukcjach drewnianych /zabudowania?/, a występujące w jej północnej części i na północ od niej ślady jako narożniki 2 chat o konstrukcji szkieletowej oraz podłogę znajdującą się między nimi następnej chaty lub, co może bardziej prawdopodobne, resztki ulicy je przedzielającej.

Z wydobytego z warstwy kulturowej i konstrukcji, tzw. materiału ruchomego najliczniejsze były fragmenty ceramiki /w zdecydowanej mierze o "kuchennym" charakterze/, dość liczne fragmenty kości zwierzęcych i półprodukty, odpady oraz narzędzia krzemienne. Prócz tego znaleziono nieliczne i niewielkie fragmenty polepy, kilka rozcieraczy kamiennych i fragment wypalonego ciężarka /?/ glinianego. Nie znaleziono wyrobów metalowych.

Przy określaniu chronologii odsłoniętych obiektów posłużyć się można było jedynie ceramiką. Wstępnie jej datowanie ustalić można na czas odpowiadający dotychczasowym wynikom. Tak też określać można czas powstania i użytkowania odkrytych konstrukcji drewnianych.

Materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Bydgoszczy.

Badania będą kontynuowane.

BLOTNICA STRZELECKA, gm. Strzelce Opolskie
woj. opolskie
Stanowisko A

patrz
okres wpływów rzymskich

BYTOM ODRZAŃSKI
woj. zielonogórskie
Stanowisko 32

patrz
wczesne średniowiecze